

Forskrift om fredning av Levanger kulturmiljø, Levanger kommune, Trøndelag

Fastsatt ved kongelig resolusjon 9. november 2018 med hjemmel i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner, § 20. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

Kap. 1 Hvilke områder forskriften gjelder

§ 1 Avgrensning

Fredningen omfatter del av Levanger bysentrum, Levanger kommune, Trøndelag fylke. Fredningen omfatter alle utvendige arealer og eksteriøret til alle byggverk, faste konstruksjoner, anlegg og installasjoner innenfor kartavgrensningen, herunder alle bakgårder, portrom, gategrunn med gateløp, faste dekker og belegg, parker og annen grønnsstruktur. Fredningen omfatter ikke nyere tekniske installasjoner som lyktestolper, trafoer mv.

Fredningen omfatter helt eller delvis eiendommer innenfor følgende gårds og bruksnummer og de offentlige arealene mellom dem:

315/4, 315/5, 315/6, 315/7, 315/8, 315/9, 315/10, 315/11, 315/12, 315/13, 315/15, 315/16, 315/18, 315/19, 315/20, 315/21, 315/25, 315/26, 315/27, 315/28, 315/29, 315/31, 315/40, 315/43, 315/44, 315/50, 315/54, 315/57, 315/58, 315/59, 315/62, 315/66, 315/68, 315/70, 315/71, 315/74, 315/78, 315/79, 315/80, 315/81, 315/82, 315/83, 315/84, 315/86, 315/87, 315/88, 315/90, 315/94, 315/95, 315/100, 315/103, 315/105, 315/108, 315/110, 315/111, 315/116, 315/126, 315/127, 315/131, 315/132, 315/133, 315/134, 315/135, 315/137, 315/138, 315/156, 315/167, 315/172, 315/173, 315/177, 315/180, 315/183, 315/185, 315/187, 315/193, 315/195, 315/196, 315/197, 315/198, 315/199, 315/200, 315/201, 315/202, 315/203, 315/204, 315/208, 315/210, 315/211, 315/217, 315/225, 315/226, 315/228, 315/232, 315/233, 315/234, 315/235, 315/236, 315/237, 315/238, 315/239, 315/240, 315/241, 315/242, 315/243, 315/244, 315/245, 315/246, 315/247, 315/248, 315/249, 315/250, 315/251, 315/252, 315/253, 315/254, 315/255, 315/257, 315/258, 315/259, 315/260, 315/261, 315/263, 315/264, 315/268, 315/271, 315/272, 315/274, 315/275, 315/276, 315/277, 315/280, 315/281, 315/282, 315/283, 315/285, 315/286, 315/287, 315/289, 315/290, 315/291, 315/292, 315/293, 315/299, 315/304, 315/312, 315/314, 315/316, 315/318, 315/320, 315/329, 315/347, 315/374, 315/358, 503/1, 522/1, 526/1.

Kulturmiljøet dekker et areal på omtrent 167 da.

Grensene for fredningsområdet skal merkes i grunnen. Kart og fredningsforskriften med vedlegg skal oppbevares hos Riksantikvaren, Trøndelag fylkeskommune og Levanger kommune.

§ 2 Formål

Formålet med å frede del av Levanger bysentrum som kulturmiljø er å sikre og bevare et bymiljø av nasjonal verdi som viser et godt eksempel på norsk byutviklingshistorie, med hovedvekt på byplanhistorie, kulturhistorie og arkitektur. Fredningen gjelder det sammenhengende lave trehusmiljøet fra perioden fra 1896 frem til murtvangloven av 1904.

Fredningen skal ivareta et kulturmiljø som viser urbaniseringstendenser fra møttested i vikingtid og middelalder til den planløse 1700-1800-tallsbyen som reguleres i 1846. Fredningen skal også for ettertiden sikre Levanger som et godt eksempel på den urbane utviklingen som ivaretar ulike behov i ulike tidsrom.

Kulturmiljøet skal tas vare på som en kilde til forskning, kunnskap, opplevelse og bruk for nåværende og fremtidige generasjoner.

Fredningen skal ikke være til hinder for at Levanger skal kunne opprettholdes og videreføres som en levende by med boliger, handel og annen næringsvirksomhet i samme skala som før, jf. § 6.

§ 3 Definisjoner

I denne forskriften menes med:

1. *Private uterom*: alle uterom av privat karakter herunder bakgårder, portrom, gårdsplasser og hager, uavhengig av eierskap.
2. *Offentlige uterom*: alle offentlig tilgjengelige uterom, det vil blant annet si all gategrunn, parker, plasser, allmenningen og kirkegårder.
3. *Samferdsel og infrastruktur*: for eksempel vegnett, kaier og flytebrygger, vann- og avløpsledninger, ledningsnett for energiforsyning, fjernvarme og IT/telekommunikasjon.
4. *Virksomhet og ferdsel*: handel og annen næringsvirksomhet, samt alminnelig ferdsel.

§ 4 Fredningsstatus for automatisk fredete kulturminner

Fredningen innebærer ingen endring i fredningsstatus for automatisk fredete kulturminner i området, jf. kulturminneloven kapittel II.

Kapittel 2 Frednings- og dispensasjonsbestemmelser for kulturmiljøet

§ 5 Bestemmelser for kulturmiljøet

Innenfor det fredete området må ingen uten dispensasjon etter § 7, iverksette tiltak, virksomhet eller ferdsel som er egnet til å skade eller skjemme kulturmiljøet, eller på annen måte motvirke formålet med fredningen.

Følgende aktiviteter er forbudt i det fredete området:

1 Bygninger

- a) Rive eller fjerne hele eller deler av bygningers eksteriør.
- b) Oppføre nybygg, tilbygg eller påbygg.
- c) Føre opp takoppløft, arker, kobbhus, balkonger, terrasser og verandaer vendt mot gate.
- d) Iverksette tiltak eller inngrep som kan endre bygningenes eksteriør. Med endringer menes også farge og ny materialtype på bygninger, som for eksempel skifte av takbelegg, panel, vinduer, dører og malingstype.

2 Private uterom

- a) Fortette private uterom i de lukkede kvartalene i vesentlig grad.
- b) Føre opp store, åpne trappeløp mot bakgårdene.

3 Offentlige uterom

- a) Sprengning, planering, utførelse av omfattende gravearbeid eller fylling av masser på land eller i sjø.
- b) Foreta vesentlige inngrep eller bruksendring som kan endre offentlige uterom som kirkegårder, parker, allmenning, gateløp og plasser med hensyn til utforming, avgrensning eller karakter.
- c) Endre siktlinjer, hovedstrukturer og -akser.
- d) Fjerne eller endre kulturhistoriske elementer som blant annet basseng, murer, eldre trær og trekker på kirkegårder, i parker, allmenning og gateløp.

4 Samferdsel og infrastruktur

- a) Etablere nye traseer knyttet til samferdsel, infrastruktur og private eller offentlige tekniske anlegg.

5 Virksomhet

- a) Føre opp større skilt- og reklameinnretninger eller på annen måte å endre fasaden på næringslokaler.

Opplistingen er ikke uttømmende.

§ 6 Tiltak som fredningen ikke er til hinder for

Fredningen er ikke til hinder for følgende aktiviteter:

1. Bygninger

- a) Vanlig vedlikehold i samsvar med tradisjonell materialbruk.
- b) Endring av farge og malingstype i tråd med bygningens egenart, tradisjon og den tidsepoke bygningen representerer.
- c) Innvendige endringer.
- d) Istandsettningstiltak og mindre vesentlige fasadeendringer for bygninger oppført etter 1945.

- e) Oppføring av mindre skilt som harmonerer med kulturmiljøet og bygningene med hensyn til utforming, materialvalg og plassering.
2. Private uterom
 - a) Etablering og skjøtsel av vegetasjon i private hager.
 - b) Bygging av plattinger på terrengnivå og legging av nytt belegg.
 - c) Vedlikehold og reparasjon av gjerder og porter, samt utskifting og tilbakeføring til tidligere dokumentert utførelse.
 3. Offentlige uterom
 - a) Vanlig vedlikehold og skjøtsel av gateløp, allmenning, kirkegårder, parker og andre offentlige uterom.
 - b) Planting i eksisterende bed.
 - c) Erstatning av døde eller levende fremmede planter med økologisk risiko, herunder trær og busker, med liknende arter eller sorter.
 - d) Annet uttak av fremmede organismer med økologisk risiko.
 - e) Fjerning av trær i gateløp hvor det kan dokumenteres at det ikke var plantet trær i perioden fram til ca. 1960.
 4. Samferdsel og infrastruktur
 - a) Graving i grunnen i forbindelse med vanlig vedlikehold og reparasjon av infrastruktur og private eller offentlige tekniske anlegg i samsvar med gjeldende regelverk. Omfanget skal begrenses til areal oppgravd tidligere ved etablering av installasjoner. Det eksisterende dekket og eventuelle rester etter eldre dekke under det eksisterende må etableres på nytt etter inngrepet.
 5. Virksomhet og ferdsel
 - a) Tiltak i forbindelse med ambulanse-, rednings-, politi-, brannvern-, oljevern-, militær- og annen operativ virksomhet.
 - b) Videreføring av eksisterende næringsvirksomhet og etablering av ny næringsvirksomhet som ikke medfører vesentlige inngrep i kulturmiljøet.

Opplistingen er ikke uttømmende.

Tiltak som ikke fører med seg større endringer kan utføres uten søknad til kulturminnemyndigheten. Dersom det er tvil om tiltaket krever søknad, skal kulturminnemyndigheten kontaktes.

§ 7 Dispensasjon

Kulturminnemyndigheten kan etter søknad i særlige tilfeller gi dispensasjon til tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturmiljøet, jf. kulturminneloven § 20 tredje ledd.

Det kan gis dispensasjon for følgende tiltak:

1. Bygninger
 - a) Tilbakeføring av hele eller deler av bygningenes eksteriør til en sikker dokumentert tidligere tilstand og i samsvar med tradisjonell materialbruk.

- b) Endring av malingstype.
- c) Istandsetting utover vanlig vedlikehold.
- d) Riving eller fjerning av bygninger eller bygningsmessige tilføyelser oppført etter 1945. Riving av bygninger langs gatene kan bare gjøres når de erstattes av nye bygg, slik at karrébebyggelsen blir opprettholdt.
- e) Ny tilkomst til og tilpasning av bosteder og offentlige bygg i samsvar med krav til universell utforming.
- f) Tiltak i eksteriøret til bygninger, dersom den opprinnelige strukturen videreføres med hensyn til byggemønster, volum, høyde og takform, og så fremt tiltakene ikke vil endre eksteriøret eller kulturmiljøet for øvrig i vesentlig grad.
- g) Mindre takoppløft og arker som vender mot indre del av kvartalet.
- h) Oppføring av terrasser, balkonger og verandaer mot bakgård. Dispensasjon kan bare gis dersom disse har gode arkitektoniske og tekniske kvaliteter som tar hensyn til bygningen, tilstøtende bebyggelse og bakgården for øvrig.
- i) Vinduer i takflate mot bakgård.
- j) Mindre vinduer i takflate mot gate.

2. Private uterom

- a) Oppføring av nye bygninger på tomter som opprinnelig har vært bebygd. Det er en forutsetning at den opprinnelige strukturen videreføres med hensyn til bebyggelsesmønster, volum, høyde og takform. Nybygg må ta hensyn til eksisterende bebyggelse og kulturmiljøet for øvrig.
- b) Oppføring av nye, mindre bygninger i bakgårdene. Det er en forutsetning at den opprinnelige strukturen videreføres med hensyn til bebyggelsesmønster, volum, høyde og takform. Nybygg må ta hensyn til eksisterende bebyggelse og kulturmiljøet for øvrig.

3. Offentlige uterom

- a) Tilbakeføring av allmenningen, parkaksen eller andre offentlige parker og uterom til en sikker dokumentert tidligere tilstand.
- b) Mindre fysiske inngrep som ikke vil endre enkeltelementer eller uterommene i vesentlig grad.
- c) Felling av trær, med de unntak som fremgår av § 5 nr. 3.
- d) Oppføring av mindre konstruksjoner, anlegg og installasjoner som leskur, trapper og murer.

4. Samferdsel og infrastruktur

- a) Tiltak på private og offentlige tekniske anlegg og infrastruktur som går lenger enn vanlig vedlikehold.
- b) Endring av forholdet mellom kjørebane og fortau i gateløpene.

6. Virksomhet

- a) Oppføring av større skilt og reklameinstallasjoner som harmonerer med kulturmiljø og bygninger med hensyn til utforming, materialvalg og plassering.

Opplistingen er ikke uttømmende.

Kapittel 3 Dokumentasjon, forvaltningsplan, skjøtsel og vedlikehold

§ 8 Dokumentasjon

Når kulturminnemyndigheten gir dispensasjon fra fredningsbestemmelsene kan det stilles vilkår om dokumentasjon av endringene. Dokumentasjonen skal arkiveres.

§ 9 Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen skal beskrive hvordan fredningen skal følges opp i praksis. Planen skal gi utfyllende retningslinjer for forvaltningen av fredningsbestemmelsene. Forvaltningsplanen skal forelegges Riksantikvaren eller den Riksantikvaren gir fullmakt for å sikre at innholdet ivaretar formålet med fredningen, og oppdateres ved behov.

§ 10 Skjøtsel og vedlikehold

Det skal utarbeides en skjøtelsesplan for parkaksen. Skjøtelsesplanen skal forelegges Riksantikvaren eller den Riksantikvaren gir fullmakt, og oppdateres ved behov.

Kulturminnemyndigheten kan selv gjennomføre skjøtselstiltak når det er nødvendig av hensyn til formålet med fredningen, jf. kulturminneloven § 21.

Kapittel 4 Forvaltningsmyndighet, iverksetting m.m.

§ 11 Myndighet

Kulturminnemyndigheten er etter denne forskriften av Klima- og miljødepartementet lagt til Riksantikvaren eller den Riksantikvaren delegerer slik myndighet.

§ 12 Endring av forskriften

Departementet kan vedta mindre vesentlige endringer og gi utfyllende bestemmelser om gjennomføring av forskriften.

§ 13 Brudd på bestemmelsene

Overtredelse av § 5, straffes med bøter eller fengsel som nevnt i kulturminneloven § 27.

§ 14 Iverksetting

Forskriften trer i kraft straks.